Fylkesmannen i Aust-Agder
Miljøvernavdelingen

Grimstad kommune

Postboks 123

4891 Grimstad

Deres ref.	Vår ref. (bes oppgitt ved svar)	Dato
2010/264	Sak nr. 2014/2726 / FMAAVSK	16.01.2014

Oversendelse av utslippstillatelse - Gangdalen komposteringsanlegg - Grimstad kommune

Fylkesmannen i Aust Agder gir Grimstad kommune utslippstillatelse til Gangdalen slamkomposteringsanlegg på visse vilkår. Vilkårene for tillatelsen er vedlagt. Fylkesmannen har vedtatt gebyr på kr 22 400 for behandling av saken. Vedtakene kan påklages innen en frist på 3 uker.

Vi viser til søknad om utslippstillatelse datert 22.06.14, inspeksjonsrapport datert 06.05.14 og opprinnelig tillatelse datert 03.01.97.

Vedtak

Fylkesmannen i Aust-Agder gir med dette, utslippstillatelse for Gangdalen slamkomposteringsanlegg på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt dette brev. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11 jf. § 16 og endret i medhold av § 18, 3. ledd.

Generelt

Ved avgjørelse av om tillatelsen skal gis og ved fastsetting av vilkårene, har Fylkesmannen lagt vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket, sett i sammenheng med de fordelene og ulempene som tiltaket vil medføre.

Vi vil understreke at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslippene er innenfor de fastsatte utslippsgrensene, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Denne tillatelsen kan senere endres i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrolloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, viser vi til www.regelhjelp.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrolloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

Bakgrunn for saken

Grimstad kommune har utslippstillatelse for Gangdalen komposteringsanlegg, gnr/bnr 84/17 i Grimstad kommune, datert 03.01.97. Oppstartsproblemer med slambehandlingsanlegget medførte betydelige luktproblemer og klager fra naboer. Kommunen gjennomførte derfor flere tiltak for å løse luktproblemene. Det ble bl.a. bygget et fotooksydasjonsanlegg som reduserer lukt og et kraftig ventilasjonsanlegg. Dette anlegget fører luftutslippet gjennom en pipe som har utløpet 100 m.o.h. på Ågreheia.

Fylkesmannen gjennomførte flere tilsyn i perioden med luktproblemer fra 1997 - 2002. Etter dette har ikke Fylkesmannens miljøvernavdeling vært på tilsyn ved virksomheten før tilsynet i april 2014. Under dette tilsynet kom det frem at kommunen har gjennomført betydelig endringer i driften av anlegget uten at dette er meldt inn til Fylkesmannen. Fylkesmannen vurderte det derfor slik at det er behov for å utarbeide en revidert tillatelse som er i tråd med dagens drift og gjeldende regelverk.

I søknaden opplyser Grimstad kommune at anlegget i Gangdalen årlig komposterer 1500 – 3000 tonn slam. Slammet kommer fra Groos avløpsrenseanlegg og Homborsund avløpsrenseanlegg. Som tilsatsmateriale benyttes flis og spon. Tilsatsmaterialet lagres i flislager og flissilo som har lagerkapasitet på henholdsvis 500 m^3 og 50 m^3.

Komposteringsprosessen foregår i en innendørs slamreaktor. Oppholdstiden er vanligvis 10 døgn. Slamkomposten blir deretter kjørt ut i en utmatergrop og lastet direkte opp i lastebil som transporterer slammet til etterbehandling ved Agder Vekst AS på Landvik. Tidligere ble slammet ettermodnet i ranker ved anlegget i Gangdalen.

Alt avløpsvann (kloakk fra toalett/dusj og spylevann) fra anlegget samles i tett tank som tømmes ved behov av tankbilfirma. På sikt skal den tette tanken erstattes av offentlig vann/avløpssystem som skal etableres i området. Da det ikke lenger lagres slam utendørs, foregår det ikke utslipp til vann/resipient fra anlegget.

Høring

Søknaden har vært på høring i perioden 30.08.14 – 27.09.14. Det har ikke kommet inn noen høringsuttalelser.

Fylkesmannens vurderinger

Lukt
Den største miljøutfordringen med slambehandlingsanlegget i Gangdalen anser vi for å være lukt. Komposteringen av slammet skal foregå i et innendørs anlegg og luktproblemene vil derfor være mindre enn ved utendørs kompostering. Tidligere har det foregått utendørs ettermodning og lagring av kompost. Denne delen av virksomheten er satt bort til andre aktører og Fylkesmannen inkluderer derfor ikke mellomlagring/ettermodning av kompost i tillatelsen. Dette er også med på å redusere luktutslipp fra anlegget. I forbindelse med etablering av anlegget i 1997 var det mange naboklager på lukt. Det har blitt gjennomført flere luktreduserende tiltak ved anlegget som en følge av dette (bl.a. rensing av luktutslipp, bortledning av utslipp til Ågreheia, avslutning av ettermodning og lagring utendørs). Grimstad kommunen har ikke mottatt klager på lukt de siste årene.

Selv om det er gjennomført mange tiltak ved anlegget har slamkomposteringsanlegg et potensiale for luktutslipp. Fylkesmannen finner det derfor nødvendig å regulere luktutslippet og sette grenseverdi for lukt ved nærmeste nabo (immisjonsgrense). Kravene til utslipp til lukt er satt med utgangspunkt i veileder fra Miljødirektoratet (tidligere Klima- og forurensningsdirektoratet) TA-3019/2013 *Regulering av luktutslipp etter forurensningsloven*.

Som en del av bevisstgjøringen for luktproblematikk ved anlegget har vi lagt vekt på at kommunen må gjennomføre en luktrisikovurdering. Her er det viktig å ha en gjennomgang av hvilke aktiviteter, hendelser og prosesser som kan medføre lukt, vurdere sannsynlighet og konsekvens av dette, og deretter risiko. På bakgrunn av risikovurderingen må kommunen utarbeide en drifts- og tiltaksplan som reduserer risiko for lukt. Det skal også utarbeides en lukthåndteringsplan og kommunikasjonsplan for å bevisstgjøre hvilken beredskap anlegget må ha for håndtere eventuelle uforutsette luktepisoder. Fylkesmannen oppfordrer til å ha en god dialog med naboer, inkludert gode varslingssystemer, for å unngå at det utarter seg nabokonflikter. For å dokumentere at lukten fra anlegget er innenfor kravene i tillatelsen må kommunen bl. a. loggføre alle klager fra naboer.

Veiledning for det overnevnte finnes i TA-3019/2013, vedlegg 3-5.

Støy
Driften av anlegget, deriblant transport av råslam, flis, og kompostert slam vil medføre støy til omgivelsene. Selv om anlegget ligger innerst på veien inn til Gangdalen, er det flere hus i nærheten og på veien inn til anlegget. Fylkesmannen finner det derfor nødvendig å sette grenser for anleggets bidrag til utendørs støy. Grensene er satt i henhold til støygrensene i industrikapittelet

Utslipp til vann og hensynet til vannforskriften
Anlegget må drives på en slik måte at det ikke skal forekomme forurenset utslipp til resipienten. Bekken som går forbi anlegget har forbindelse med det nedlagte deponiet på Morholt. Bekken er en del av Morvikbekken bekkefelt. Kommunen har fått pålegg fra Fylkesmannen om å gjennomføre tiltak og redusere utslippet fra det gamle deponiet til bekken nedstrøms. Det er derfor viktig at ikke denne bekken tilføres ytterligere forurensning fra slamkomposteringsanlegget.

Eventuelt prosessvann og sanitær vann fra komposteringsanlegget ledes i dag til lukket tank. Kommunen har planlagt utbygging av avløpsanlegget i området. Når avløpsanlegget er ferdigstilt må prosess- og sanitærvann koples til kommunalt nett.

Vannforskriften har som målsetting at alle vannforekomster skal oppnå god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand innen 2021. Målsettingene i vannforskriften skal vurderes i forbindelse med fastsettelse av utslippstillatelser. Dette innebærer at myndighetene ikke kan gi tillatelse til et utslipp som forringer vannkvaliteten i resipienten. Vi anser at utslipp fra anlegget vil bli lite og ikke påvirke resipienten negativt. Hensynet til vannforskriften anses som ivaretatt i denne tillatelsen.

Naturmangfoldloven
I alle offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal rettsprinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12, jf. § 7 legges til grunn for beslutningen. Eiendommen er regulert for den omsøkte type aktivitet. Slambehandlingsanlegget er innendørs og er det er allerede gjennomført flere tiltak ved anlegget for å redusere miljøproblemer (bl.a. luktrensing og bortledning av luftutslipp til egnet utslippspunkt). Fylkesmannen forventer lite forurensende utslipp fra anlegget da vi setter nødvendige vilkår i tillatelsen for å redusere utslipp til et minimum. Bruk av miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder antas å være ivaretatt gjennom opplysninger i søknad og de fastsatte vilkår, jf. naturmangfoldloven § 12. Den største utfordringen ved anlegget antas å være luktutslipp. Lukt er ettertrykkelig regulert gjennom vilkårene i tillatelsen i samsvar med føre-var prinsippet i naturmangfoldloven § 9. De øvrige prinsipper ansees å være vurdert gjennom vilkår i tillatelsen.

Med de planlagte tiltak og fastsatte vilkår finner vi det forsvarlig å gi utslippstillatelse for Gangdalen slambehandlingsanlegg.

<u>Underlag for tillatelsen</u>
Følgende lover og forskrifter er særlig relevante for virksomheten:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)
- Forskrift om systematisk helse- og miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

<u>Forhold til andre lovverk</u>
Fylkesmannen forutsetter at tillatelser for øvrige konsesjonspliktige forhold foreligger før denne tillatelsen tas i bruk. Fylkesmannen forutsetter også at inngrep og tiltak er i samsvar med gjeldende reguleringsplaner og at det er innhentet nødvendige tillatelser/dispensasjoner for tiltaket for eksempel etter plan- og bygningsloven. Endringer i forhold til plan, som kan gi forurensningsmessige virkninger, skal forelegges Fylkesmannen. Vi forutsetter også at det søkes om tillatelser fra kommunal forurensningsmyndighet i forbindelse med eventuelt sanitæravløp og eventuelle oljeutslipp fra anleggsområdet.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Luktrisikovurdering	01.06.2015	4.1.2
Drifts- og tiltaksplan for lukt	01.06.2015	4.1.3
Lukthåndteringsplan og kommunikasjonsplan	01.06.2015	4.1.4
Energistyringssystem	01.06.2015	8
Årsrapport	1.mars hvert år	11

Risikoklasse

Risikoklasse angir forurensningspotensialet til en virksomhet. Ved fastsettelse av risikoklasse skal det tas hensyn til utslippets art og størrelse og til resipientforholdene. For slambehandlingsanlegget ved Gangdalen er det lukt og støy som antas de viktigste komponentene. På bakgrunn av endringer i driften, og tiltakene som er iverksatt for å redusere luktutslipp, plasseres virksomheten i risikoklasse 4, som er den laveste risikoklassen. Plasseringen i risikoklasse bestemmer tilsynshyppighet og størrelse på gebyr ved tilsyn.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr, datert 16.12.14. Fylkesmannens arbeid med fastsettelse av utslippstillatelser og kontroll er omfattet av en gebyrordning, jf. forurensningsforskriften *kap. 39 Gebyr til statskassen for arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven*. Kommunens søknad om utslippstillatelse til Gangdalen komposteringsanlegg oppfattes som en endring i gjeldende tillatelse. Dette innebærer at gebyrsatsene i § 39-5 benyttes.

Fylkesmannen vedtar med dette at Grimstad kommune skal betale et gebyr etter sats 2. Satsen er vurdert ut fra forventet ressursbruk i forbindelse med behandling av søknaden og potensialet for utslipp. Sats 2 tilsvarer et gebyr på kr 22 400, jf. forurensningsforskriften § 39-5.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura med innbetalingsblankett.

Klageadgang

Vedtaket om utslippstillatelse og vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker fra dette brevet er mottatt. Eventuell klage må være skriftlig og bør begrunnes. Klage sendes til Fylkesmannen i Aust Agder.

Med hilsen

Ingunn Løvdal
miljøverndirektør

Veronica Skjævestad
senioringeniør

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.

Saksbehandler: Veronica Skjævestad, telefon: 37017540

Kopi til:

Lars Aagre	Guldmand Brygge 4	4876	GRIMSTAD
Alf Gunnar Limm	Morholt 73	4887	Grimstad
Elin Birthe Foss	Morholt 60	4887	GRIMSTAD
Anne Aalvik Olsen	Reddalsveien 181	4886	GRIMSTAD
Charlotte Kristiansen	Morholt 98	4887	GRIMSTAD
Leif Tore Larsen	Morholt 56	4887	GRIMSTAD
Johannes Aagre	Ågreveien 30	4887	GRIMSTAD

Vedlegg

1 Utslippstillatelse- vilkår - Gangdalen slamkomposteringsanlegg - Grimstad kommune

Fylkesmannen i Aust-Agder
miljøvernavdelingen

Tillatelse etter forurensningsloven for drift av Gangdalen slamkomposteringsanlegg for Grimstad kommune

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jf. § 16. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 22.06.14 samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Vilkårene framgår på de etterfølgende sidene. Denne tillatelsen erstatter tillatelse datert 03.01.97. Tillatelsen gjelder fra dagens dato.

Bedriften må på forhånd avklare med Fylkesmannen dersom den ønsker å foreta endringer i driftsforhold, utslipp med mer som kan ha miljømessig betydning og som ikke er i samsvar opplysninger som er gitt i søknaden eller under saksbehandlingen.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal bedriften sende en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Fylkesmannen kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Bedriftsdata

Bedrift	Gangdalen slamkomposteringsanlegg v/Grimstad kommune
Beliggenhet/gateadresse	Gangdalen
Postadresse	Postboks 123, 4878 Grimstad
Kommune og fylke	Grimstad kommune, Aust Agder
Org. nummer (bedrift)	864 964 702
Gårds- og bruksnummer	84/17
NACE-kode og bransje	84.110 Generell offentlig administrasjon

Miljødirektoratets referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Risikoklasse[1]
2015.0024.T	0904.0098.01	4

Dato for tillatelse: 16.01.15		
Ingunn Løvdal miljøverndirektør		Veronica Skjævestad senioringeniør

[1] Jf. Forurensningsforskriftens kapittel 39 om gebyr til statskassen for Statens forurensningstilsyns arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven

1. Produksjonsforhold og rammer

Tillatelsen gjelder forurensning fra produksjon av slamkompost.
Tillatelsen gjelder for mottak av inntil **3000 tonn slam pr. år** og **550 m^3 flis pr. år**.

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 flg. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg. eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at de kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere sine utslipp, herunder støy og lukt, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt. 3 flg. uttrykkelig er satt grenser for.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert. (Jf. Internkontrollforskriften § 5 punkt 7[2])

2.5 Tiltaksplikt ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning.

Bedriften skal informere forurensningsmyndigheten og naboer:

- når det planlegges aktivitet som midlertidig kan medføre økt luktbelastning.

[2] Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter - forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

- når mottak av avfall/råvarer viser seg å avgi mye lukt (ikke planlagt).
- i situasjoner hvor utstyr, maskiner (eller liknende) for behandling svikter.

Akutt forurensning skal varsles iht. pkt. 10.4.

2.6. Internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om dette[3]. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrolloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Bedriften plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

Bedriften skal ha et avvikssystem som inkluderer ytre miljø, deriblant lukt.

2.7 Journalføring

Slamavfall og flis som mottas ved anlegget, og sluttprodukter som leveres fra anlegget, skal registreres, veies og loggføres.

Driftsjournalen skal ellers inneholde nødvendige punkter i forhold til driftsoppfølging deriblant driftsstans, driftsproblemer og avvik fra vilkår i tillatelsen.

Journalen må oppbevares på anlegget i minst 3 år og være tilgjengelig for tilsynsmyndighetene ved kontroll. Journalen skal brukes som grunnlag for årsrapportering.

3. Utslipp til vann

3.1. Oljeholdig avløpsvann

Eventuelt oljeholdig avløpsvann fra verksteder eller lignende skal renses tilfredsstillende i oljeavskiller eller tilsvarende renseenhet.

3.2. Prosessavløp

Bedriften skal føre sitt prosessavløp inn på offentlig avløpsnett når dette er etablert i området. Inntil dette er etablert aksepteres oppsamling i tette tanker.

3.3. Overflatevann

Avrenning av overflatevann fra bedriftens utearealer skal håndteres slik at det ikke medfører skade eller ulempe for miljøet.

3.4. Sanitæravløpsvann

Ledes til offentlig avløpsnett[4] , enten via tette tanker eller direkte tilkopling til offentlig nett når dette er etablert.

[3] Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter - forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)
[4] Jf. forurensningsforskriften 15A. Påslipp

4. Utslipp til luft

4.1. Lukt

Slambehandlingen skal foregå innendørs.

Anlegget skal drives slik at det blir minst mulig luktulemper for nærmiljøet. Driftsrutiner ved anlegget skal til enhver tid være oppdatert og utarbeidet med tanke på å begrense luktutslippet mest mulig.

4.1.1. Grenseverdier for lukt

Luktimmisjon ved den mest belastede bolig, skole, barnehage, sykehus ol. skal ikke overstige 1 OUE/m^3 (konsentrasjon), angitt som maksimal månedlig 99 % timefraktil (frekvens og midling). Det betyr at i 99 % av tiden i en mnd må virksomheten overholde den angitte luktkonsentrasjonen.

Dersom Fylkesmannen finner det nødvendig kan vi kreve luktmålinger og spredningsberegning av lukt som dokumentasjon på at grenseverdiene overholdes. Luktmålinger og spredningsberegning skal gjennomføres av et kompetent fagmiljø. Luftprøvene analyseres etter norsk standard NS-EN 13725.

Fylkesmannen kan sette krav om luktreduserende tiltak dersom dette ansees som nødvendig.

4.1.2. Luktrisikovurdering

Det skal gjennomføres en luktrisikovurdering i tråd med anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veiledning (tidligere Klif) om regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven (TA 3019/2013), jf. veilederens vedlegg 3. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal luktrisikovurderingen oppdateres. Luktrisikovurderingen skal kommenteres ved årsrapportering. Luktrisikovurderingen kan inngå som en del av den generelle miljørisikoanalysen som kreves i pkt. *10.1 Miljørisikoanalyse*, dersom dette er hensiktsmessig.

Luktrisikovurdering skal oversendes Fylkesmannen innen 01.06.2015.

4.1.3. Drifts- og tiltaksplan for lukt

På bakgrunn av luktrisikovurderingen skal det utarbeides en drifts- og tiltaksplan som viser den tekniske tilretteleggingen av driften og hvordan driften skal gjennomføres for å minimere luktgenerering. Planen skal være i tråd med anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veiledning (tidligere Klif) om regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven (TA 3019/2013), jf. veilederens vedlegg 4. Drifts- og tiltaksplan for lukt kan inngå som en del av den generelle tiltaksplanen som kreves i pkt. *10.2. Forebyggende tiltak.*

Drifts- og tiltaksplan for lukt skal oversendes Fylkesmannen innen 01.06.2015.

4.1.4. Lukthåndteringsplan og kommunikasjonsplan

Bedriften skal utarbeide en lukthåndteringsplan og en kommunikasjonsplan som er i tråd med anbefalingene gitt i Miljødirektoratets veiledning (tidligere Klif) om regulering av luktutslipp i tillatelser etter forurensningsloven (TA 3019/2013), jf. veilederens vedlegg 5.

Lukthåndterings- og kommunikasjonsplanen kan inngå som en del av beredskapsplanen som kreves i pkt. *10.3. Etablering av beredskap.*

Lukthåndteringsplan og kommunikasjonsplan for lukt skal oversendes Fylkesmannen innen 01.06.2015.

4.1.5. Klageregistrering

Bedriften skal ha et system for registrering av innkomne luktklager som skal knyttes til geografisk sted og tid. Disse klagene skal loggføres. Klagene bør vurderes mot værdata og avvik fra driftsplanen. Det skal gis en vurdering av årsaken til luktutslippet, og det skal gis en beskrivelse av eventuelle tiltak som iverksettes. Denne informasjonen skal gjøres kjent for naboene og forurensningsmyndigheten. Klager skal rapporteres i årsrapport, jf. pkt. 11.

4.2. Krav til utslippspunkter

Luftutslippet fra eksisterende anlegg/prosessenheter tillates ledet ut gjennom utslippssystem med de utslippspunkter/-høyder som er oppgitt i søknaden: 100 m.o.h. på Ågreheia.

For eventuelt nye utslippspunkter skal det foretas spredningsberegninger som viser maksimale bakkekonsentrasjoner av relevante forurensningskomponenter under de ugunstigste spredningsforhold som kan forekomme. Både bidraget fra nye utslippspunkter og fra eksisterende kilder, samt bakgrunnsnivå, skal synliggjøres. Konsentrasjonene skal vurderes i forhold til relevante normer og retningslinjer for luftkvalitet.
Spredningsberegningene skal foretas av en uavhengig og kompetent aktør og skal forelegges Fylkesmannen i god tid før byggestart. Fylkesmannen kan om nødvendig stille nærmere krav til plassering og høyde på nye utslippspunkter.

4.3. Klimagasser

Det skal tilstrebes å optimalisere komposteringsprosessen slik at utslipp av metan (CH4) unngås i den grad det er praktisk gjennomførbart. Fylkesmannen kan senere vurdere å fastsette grenseverdier for maksimal konsentrasjon av metan eller andre klimagasser, eventuelt sette krav om oppsamling eller fakling dersom det viser seg at klimagassutslippet fra prosessen blir uønsket høyt.

5. Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Graving, eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn, trenger tillatelse etter forurensningsloven, evt. godkjenning fra kommunen[5]/Fylkesmannen.

[5] Jf Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

6. Kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler.

For kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal bedriften dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Bedriften plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.[6]

Stoffer alene, i stoffblandinger og/eller i produkter, skal ikke framstilles, bringes i omsetning, eller brukes uten at de er i overensstemmelse med kravene i REACH-regelverket[7] og andre regelverk som gjelder for kjemikalier.

7. Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi (døgnmiddel) ved mest støyutsatte fasade:

Hverdager (kl. 07-19) $L_{pAekv12h}$	**Søn- og helligdager** (kl. 07-23) $L_{pAekv16h}$	**Kveld** (kl. 19-23), hverdager $L_{pAekv4h}$	**Natt** (kl. 23-07), alle døgn $L_{pAekv8h}$	**Natt** (kl. 23-07), alle døgn L_{A1}
55 dB	50 dB	50 dB	45 dB	60 dB

$L_{pAekvXh}$ er A-veiet ekvivalent støynivå målt over X timer.
L_{A1} er et statistisk maksimalnivå uttrykt som det støynivået som overskrides 1 % av tiden.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens ordinære virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport av virksomhetens ansatte er likevel ikke omfattet av grensene.

Støygrensene gjelder ikke for ny bebyggelse av forannevnte type som blir etablert på steder der støybidraget fra bedriften overskrider eller forventes å kunne overskride fastsatte grenser i tillatelsen.

Om nødvendig kan Fylkesmannen kreve støymålinger eller støyutredninger.

---

[6] Jf Produktkontrolloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a
[7] Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensing av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008.

8. Energi

Gangdalen slamkomposteringsanlegg skal ha et system for kontinuerlig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv drift av anlegget og i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi internt. Et energistyringssystem skal være etablert innen 01.06.2015 og inngå i internkontrollen.

9. Avfall

9.1 Generelle krav

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften[8].

Avfall som oppstår i bedriften, skal søkes gjenbrukt i bedriftens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

10. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning

10.1. Miljørisikoanalyse

Bedriften skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

10.2. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften iverksette risikoreduserende tiltak. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene.

10.3. Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning.

---

[8] Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930.

Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer.

10.4. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift[9]. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i slike tilfeller.

11. Rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal innen 1. mars hvert år sende årsrapport for foregående år til Fylkesmannen. Rapporten skal inneholde følgende:

- Status for oppfølging av frister i tillatelsen
- Årlig mengde mottatt slam
- Årlig mengde mottatt flis
- Oversikt over avvik/klager på lukt (eller andre forhold ved virksomheten) og hvordan disse er fulgt opp
- Vurdering av antall lukthendelser det siste året, årsaksforhold og hvordan disse er fulgt opp
- Vurdering av behov for tiltak og forbedringer ved driften
- Ved endringer: Oppdatert luktrisikovurdering, drifts- og tiltaksplan for lukt, lukthåndteringsplan og kommunikasjonsplan

12. Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at de beste tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning skal benyttes.

13. Eierskifte

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest én måned etter eierskiftet.

14. Nedleggelse

Hvis et anlegg blir nedlagt eller en virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

[9] Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning av 09.07.1992, nr. 1269

Ved nedleggelse eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift[10]. De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

15. Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

[10] Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg. eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

Bromerte flammehemmere:	**Vanlige forkortelser**
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2.2`,6,6`-tetrabromo-4,4`isopropyliden difenol)	TBBPA
Klorerte organiske forbindelser	
1,2-Dikloretan	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C_{10} - C_{13} (kloralkaner C_{10} - C_{13})	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C_{14} - C_{17} (kloralkaner C_{14} - C_{17})	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Triklosan (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP
Enkelte tensider:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Alkylfenoler og alkylfenoletoksylater:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksilater	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksilater	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6 tri-tert-butylfenol	
Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer	
Perfluoroktansyre	PFOA
C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTrDA, PFTeDA
Tinnorganiske forbindelser:	
Tributyltinn	TBT

Trifenyltinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Siloksaner	
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4